
ОПТИМИЗАЦИЯ НА ПОЖАРНАТА БЕЗОПАСНОСТ В БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГИИ

Докторант Владимир М. Дамянов¹

Академия на МВР, гр. София

Резюме: Публикацията отразява акцентите при дефиниране на хипотезата за оптимизацията на пожарната безопасност в България чрез интернет технологии като възможна и адекватна стратегия за успешно развитие на органите за пожарна безопасност и защитата на населението. Темата е своеобразна визия за организационна промяна – от консервативно поведение към електронно управление.

Ключови думи: оптимизация, компютърни системи и интернет технологии, електронно управление, пожарна безопасност, ГДПБЗН-МВР на България.

JEL: H80, L86, O21, O33.

* * *

Увод

Стремежът за реализиране и поддържане на растеж и устойчиво развитие непрекъснато поставя организациите пред изпитания, особено в настоящите условия на глобална, динамична и непредвидима среда. Публичният сектор също изпитва известни затруднения – функциониране при бюджетни и нормативни ограничения, сериозни усилия за удовлетворяване на високите обществени очаквания и нови изисквания за формат и качество на дейност и предлагани услуги. Различните финансови, икономически и политически кризисни явления допълнително генерират редица предизвикателства пред ръководствата и налагат оптимизации за повишаване на качеството и количеството на

¹ E-mail: vladentino@gmail.com

Началник на група „Държавен противопожарен контрол и превантивна дейност“ в Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Димитровград.

произвежданите продукти и/или на предлаганите услуги, за ограничаване и намаляване на разходи и време, за подобряване на обществения образ и на корпоративния имидж. Модерният подход към желаната ефективност и нужна гъвкавост залага на възможностите на модерните технологии (Laudon & Laudon, 2011). От една страна, те са приложими като инструмент за решаване на оптимизационни задачи и изразяват нарастващ афинитет на стратегическото управление към автоматизирани системи за прогнозиране, планиране и подпомагане вземането на решения. От друга страна, новите технологии се разглеждат и като решения на задачите за оптимизация. На оперативното ниво компютърните системи се утвърждават като неизменна част от бизнес процесите и комуникациите като задължително условие за достигане на оптимални стойности на функционалните показатели. На стратегическо ниво оптимизациите се извършват, за да осигурят възможност, организацията да изпълнява мисията си, да следва визията си и да постига определени цели.

Описаната социално-икономическа реалност съвсем не изчерпва аргументите относно значимостта на темата за оптимизация на пожарната безопасност чрез интернет технологии. Според официалния интернет портал на Министерството на вътрешните работи (МВР) на Република България (<http://www.mvr.bg>) оптимизация от такова естество не е прилагана върху системата за пожарна безопасност и защита на населението в България. Подобна мярка ще бъде логично и обосновано стратегическо поведение, ако се интерпретира като очакван израз на евроатлантическата ориентация на страната и споделяне на общоприети принципи в европейската общност (European Union, 2014). Същевременно тематиката обхваща и политиката за изграждане и въвеждане на електронни услуги, припозната от държавата като актуална и задължителна административна реформа съобразно Стратегията за развитие на държавната администрация 2014-2020 г. (Министерски съвет на Република България, 2014).

Настоящата публикация има за цел да аргументира и обясни разработването на специфичен механизъм за оптимизацията на пожарната безопасност в България чрез интернет технологии. Съществените задачи за постигане на така дефинираната цел включват:

- преглед на актуалното разбиране за „мениджмънт на публичната администрация“ в контекста на социално-икономически и публично-частни отношения в т.нар. „информационно общество“;
- кратък анализ върху системата за пожарна безопасност и защита на населението и респективно върху институционалния ѝ профил по отношение на политиките за информатизация на работните процеси;

- извеждане на „опорните точки“ за последователно и експертно проектиране на електронното управление на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ при Министерството на вътрешните работи (ГДПБЗН-МВР).

1. Мениджмънт и технологии

Внедряването на компютри в различните аспекти на живота предопредели и широката употреба на термини като „компютърни системи“, „информационни технологии“, „интернет“, „интернет технологии“. По-обстойно тълкуване и сравнителен анализ на определенията им може да открие съществени различия относно същност, архитектура и предназначение. Извън конкретиката обикновено тези термини се употребяват като синоними, обяснимо с общата им природа – компютрите.

Разглежданата смислова идентичност произтича също от характерното приложение на компютърните технологии, комуникационните системи и интернет за информационен мениджмънт (Stair & Reynolds, 2010). Ръководителите концентрират усилия в комплексното и структурирано опериране с данни за ефикасната употреба на информационните потоци като източник на нематериални ресурси. Резултатното управление на информацията за извличане и споделяне на знания олицетворява актуални аспекти на корпоративната култура (Clair, 2017). Компютърните системи не са просто битова или офис техника, информационните и интернет технологии не са само стандартни обществени услуги. При това в помощ на информационния мениджмънт усилено се разработват и развиват: технологии за бързото събиране, обработване и съхраняване на данни; удобни и достъпни механизми за комуникация и обмен на информация; мощни инструменти за търсене, сравняване и анализиране на данни; интуитивни системи за анализ на информацията и генериране на знание.

Неслучайно в съвременните виждания за мениджмънт (Lucas Jr., 2009) компютърните системи и интернет технологиите се явяват естествен и важен елемент от бизнес средата. При това желанието за пълноценно използване на техните възможности аргументира управленчески решения за трансформиране и реорганизиране за подобряване на производителността чрез „реинженеринг на работните процеси“ (Mohapatra, 2013). Препроектирането и „компютъризацията“ на функционални модели генерира нови схващания за организационно поведение, наричани „електронно управление“ и „електронно правителство“ (Barrenechea & Jenkins, 2014). Съгласно приетата „Стратегия за развитие на

електронното управление в Република България за периода 2014–2020 г.” (Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, 2014) електронното управление се разглежда като „управление в електронна среда на нормативните взаимосвързки, административните процеси и обслужване и взаимодействието с потребителите с използване на информационни, статистически и математически модели и методи на обработка на данни, информация и знания, които осигуряват много по-високо ниво на ефективност на управлението”. За бизнеса това означава нова философия за организация и управление на труда, чиито принципи са ефективно и устойчиво функциониране, прозрачност и ориентация към потребителите. За държавните институции водеща е политиката на публичното електронно управление за формиране на електронно правителство (макроуправление на държавата чрез електронни услуги за гражданите и бизнеса и информационно взаимодействие в администрацията).

2. Мениджмънт и пожарна безопасност

В България словосъчетанието „пожарна безопасност” изразява различни в хронологичен ред определения като терминология, като държавна политика и схема за реализирането ѝ (принципи, нормативна уредба, отговорни ведомства и обхват на дейността им). Към днешна дата осигуряването на пожарна безопасност и защита при пожари, бедствия и извънредни ситуации в България се осъществява от структурите на ГДПБЗН-МВР и от служители, които са назначени по силата на сключен договор между МВР и заинтересовани лица. Задълженията на органите за пожарна безопасност и защита на населението, разписани в Закона за министерството на вътрешните работи (Обн. Държавен вестник, бр.53 от 27.06.2014 г., ..., посл. изм. и доп. Държавен вестник, бр.77 от 18.09.2018 г.), включват: превантивна дейност; държавен противопожарен контрол; пожарогасителна и спасителна дейност; разрешителна и контролна дейност на търговци, извършващи дейности по осигуряване на пожарната безопасност на обекти и/или поддържане и обслужване на уреди, системи и съоръжения, свързани с пожарната безопасност; оценяване на съответствието и контролна дейност на продукти за пожарогасене; неотложни аварийно-възстановителни работи; оперативна защита при наводнения; операции по издирване и спасяване; химическа, биологическа и радиационна защита; ранно предупреждение и оповестяване при бедствия и при въздушна опасност на органите на изпълнителната власт и населението; методическа и експертна помощ на

териториалните органи на изпълнителната власт по отношение на защитата при бедствия и при организиране дейността на доброволните формирания; определяне на пожарните характеристики на продукти и техническите и експлоатационните показатели на пожаротехническо оборудване и продукти за пожарогасене. Обхватът и съдържанието на отделните дейности се определят с Правилник за устройството и дейността на Министерството на вътрешните работи (Обн. Държавен вестник на Република България, бр.60 от 22.07.2014 г., ..., посл. изм. и доп. Държавен вестник на Република България, бр.97 от 23.11.2018 г. София). Редът и условията за осъществяване на дейностите се определят с наредби и инструкции на министъра на вътрешните работи.

Нормативната уредба възлага на органите за пожарна безопасност и защита на населението солиден набор от функции, значително разширен след закриване на Министерството на извънредните ситуации и преминаване на звената „Гражданска защита” към ГДПБЗН-МВР. Инкорпорацията беше регламентирана с изменение на Закона за Министерството на вътрешните работи (Държавен вестник, бр. 88 от 09.11.2010 г.) без конкретна стратегия за реформиране на структура и процедури за работа при осъществяване на оперативни, превантивни и контролни задачи.

Липсата на принципна позиция и концептуална трактовка се установява и спрямо осъществяването на информационен мениджмънт. Обикновено дирекцията борави с голямо количество информация (за физически и юридически лица, за събития и процеси) без унифициран и мащабируем механизъм за регистриране, съхраняване и статистически анализ на данните. Нещо повече – при осъществяването на превантивна дейност и държавен противопожарен контрол особено чувствителни са въпросите за документооборота и кореспонденцията с физически и юридически лица.

На официалния интернет портал на ГДПБЗН-МВР (<https://mvr.bg/gdprbn>) са публикувани стратегически документи, касаещи структурите за пожарна безопасност и защита на населението: Стратегия за развитие на доброволните формирания за защита при бедствия, пожари и други извънредни ситуации в Република България за периода 2012–2020 г.; Програма за модернизация и техническа обезпеченост на териториалните звена за пожарна безопасност и защита на населението в Република България; Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018–2030 г.; Национална програма за защита при бедствия 2014–2018 г.; Национална програма за защита при бедствия 2009–2013 г.; Национален план за защита при бедствия. Някои от тях анализират структурните звена и дейността им, но в ограничен обем и във формат съобразно

нуждите на съответната стратегия или политика. Липсват задълбочени изследвания на работните процеси и на зависимостта им от компютърните технологии.

В този контекст упоменатите по-горе съвременни разбирания за ефективно управление асоциират „оптимизацията на пожарната безопасност чрез интернет технологии” с „информатизация на пожарната безопасност”. Така поставената цел се разширява значително като обхват и съдържание – не става дума само за изолирано внедряване на нови функционалности на интернет технологиите, а реализиране на сложен комплекс от мерки и мероприятия за ревизиране на съществуващите в институцията процеси и взаимовръзки и ориентация към нова форма на организация и ръководство – електронно управление. А това означава необходимост от преосмисляне и актуализиране на разбирането за „пожарна безопасност”. Нужен е цялостен анализ на ГДПБЗН-МВР по отношение на структура, дейност и комуникации, който да осигури възможност за изготвяне на базов стратегически документ (определящ мисията, визията и приоритетите на органите за пожарна безопасност и защита на населението, съобразно действащата правна рамка и националните политики за вътрешна сигурност и за изграждане на електронно правителство).

Отговорите на тези фундаментални въпроси изискват преди всичко разработването на концепция за електронно управление на пожарната безопасност и защитата на населението. Така формулираната концепция означава изготвяне на специфични регламенти за:

- оптимална продуктивност и финансови икономии чрез компютърни решения за бързина и удобство при работа на служителите от всички йерархични нива.
- модерно обществено обслужване чрез осигуряване на електронни административни услуги;
- солидни връзки с обществеността чрез активно присъствие в интернет и възможност за електронен достъп до информация и обратна връзка.

Експертното допълнение към предложените реформи обуславя прецизното дефиниране на принципите и изискванията при хардуерното и софтуерното осигуряване, анализ на нормативната база и решения за корекции, преглед и отчитане на добрите световни практики в направлението. В приложна форма концепцията за електронно управление на пожарната безопасност и защита на населението трябва да служи като матрица при създаване и внедряване на компютърни системи и технологии за нуждите на пожарните служби. Примери за такива продукти са уеббазирани автоматизирани информационни системи за подпомагане

на основни направления на дейност – диспечирание на сили и средства при бедствия и кризисни ситуации, регистриране и статистически анализ на ликвидиранияте произшествия от оперативните екипи, осъществяване на държавен противопожарен контрол и превантивна дейност, управление и обучение на човешките ресурси.

Спецификата на темата обяснява и предизвикателствата по реалното приложение и изпълнение на определената схема за оптимизиране и реорганизиране. Тяхното отчитане е неразделна част от завършения и издържан вид на необходимата стратегия за комплексно дигитализиране на системата за пожарна безопасност и защита на населението. Трудностите от оперативен характер (продиктувани основно от очаквана „съпротива“ от страна на служителите и от характерна незаинтересованост сред ръководителите) са преодолими чрез допълнителни усилия за: подходящо презентирание и популяризиране на ползите от предвиданата реформа; ясно регламентирание на права и задължения за всички служители във вертикално и хоризонтално направление; прилагане на система за контрол и отчет с конкретни правила, срокове и индикатори за оценка относно изпълнение на определените програми и проекти. Трудностите от стратегически характер (най-вече при управление на рисковете) са преодолими чрез предварително идентифициране на възможните заплахи и изготвяне на съответните изпреварващи действия чрез регламентирание на буфери и процедури за реагиране при непредвидени ситуации.

Заклучение

Комплексното „имплементиране“ на компютърните системи и интернет технологиите в изпълнение на програмите за успешно функциониране е инструмент на съвременния мениджмънт. Затова оптимизацията на пожарната безопасност чрез интернет технологии следва да предостави иновативен подход за извършване на реформи в ГДПБЗН-МВР и последващо разрешаване на проблеми, произтичащи от недостиг на финансови средства и човешки ресурси. В тази връзка е необходимо:

- синтезиране на структурно-функционален модел за електронно управление на пожарната безопасност, който удовлетворява специфичните нужди на ведомството и същевременно съобразява политиките и регламентите за въвеждане на електронно управление в страната, определени от Държавна агенция „Електронно управление“ при Министерския съвет на Република България.

- разработване на стратегия за дигитално развитие на органите за пожарна безопасност и защита на населението, осигуряваща конкретен план за „реинженеринг“ със съответните цели и мерките за постигането им.

Визираният „хоризонт“ за иновации и повишаване на производителността не е свършен и притежава своите условности, но предоставя възможности за коректно институционално позициониране на ГДПБЗН-МВР в условията на непрекъсната дигитализация и конкретно спрямо изграждането на електронно правителство в България.

Използвани източници

Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ при Министерство на вътрешните работи на Република България. (2018). Официален интернет портал на ГДПБЗН-МВР, <https://mvr.bg/gdpbzn>

Държавен вестник на Република България, бр. 88 от 09.11.2010 г., Закон за изменение и допълнение на Закона за министерството на вътрешните работи. София.

Закон за министерството на вътрешните работи. Обн. Държавен вестник на Република България, бр.53 от 27.06.2014 г., ..., посл. изм. и доп. Държавен вестник на Република България, бр.77 от 18.09.2018 г. София.

Министерски съвет на Република България. (2014). Стратегия за развитие на държавната администрация 2014-2020 г. София.

Министерство на вътрешните работи на Република България. (2018). Официален интернет портал на Министерството на вътрешните работи на Република България. <http://www.mvr.bg>.

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. (2014). Стратегия за развитие на електронното управление в Република България за периода 2014–2020 г. София.

Правилник за устройството и дейността на Министерството на вътрешните работи. Обн. Държавен вестник на Република България, бр.60 от 22.07.2014 г., ..., посл. изм. и доп. Държавен вестник на Република България, бр.97 от 23.11.2018 г. София.

Barrenechea, M. & Jenkins, T. (2014). e-Government or Out of Government. Canada: OpenText Corporation.

Clair, G. S. (2017). Knowledge services: A strategic framework for the 21st century organization. Berlin: De Gruyter Saur.

- European Union. (2014). The EU explained: Digital agenda for Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Laudon J.P. & Laudon, K.C. (2011). Management Information Systems: Managing the Digital Firm (12th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Lucas Jr., H. C. (2009). Information Technology for Management. Global Text Project.
- Mohapatra, S. (2013). Business Process Reengineering Automation Decision Points in Process Reengineering. Boston, MA: Springer US.
- Stair, R. & Reynolds, G. (2010). Principles of Information Systems. (9th ed.). Boston-USA: Course Technology.

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXII, КНИГА 3 – 2019

СЪДЪРЖАНИЕ

Магед Албаз, Мохамед Албаз

Основни аспекти на измерването на резултатите от дейността на организациите с нестопанска цел: в търсене на отчетност и легитимност /3

Людмил Б. Кръстев

Теоретични аспекти на финансовия контролинг във фирмата /19

Траян П. Йосифов

Състояние на банковия кредитен пазар в България /32

Ина А. Лечева

Политики и процедури за предварителен контрол за законосъобразност /46

Владимир М. Дамянов

Оптимизация на пожарната безопасност в България чрез интернет технологии /58

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Георги Иванов – зам. главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Румен Лазаров
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Пресияна Ненкова

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Ректор на Финансовия университет при Правителството на Руската федерация – федерална държавна образователна институция за професионално образование, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р Кен О'Нийл – Почетен професор към Департамента по маркетинг, предприемачество и стратегии на Университет Ълстер, Северна Ирландия и председател на борда на директорите на Школа за социални предприятия в Ирландия.

Проф. д-р Ричард Торп – Професор по развитие на управлението, Бизнес школа на Университета Лийдс, Великобритания.

Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Ректор на Молдовската академия за икономически изследвания, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Ректор на Одеския държавен икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Ректор на Умански национален аграрен университет (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Ректор на Киевски национален икономически университет „Вадим Гетман“ (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Андрий Крисоватий – Ректор на Тернополски национален икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Супервайзор на докторски програми в областта на счетоводството и финансите в университета Валахия – гр. Търговище, Румъния, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Доц. д-р Мария Кристина Стефан – Директор катедра „Мениджмънт – Маркетинг“, Университет „Валахия“ - гр. Търговище, Румъния.

Доц. д-р Анисоара Дуика – Катедра „Мениджмънт“, Университет „Валахия“ – гр. Търговище, Румъния.

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор на български език

Ст. преп. Венцислав Диков – координатор и ръководител на екипа за превод, стилев редактор и преводач

Ст. преп. д-р Петър Тодоров – преводач и стилев редактор

Ст. преп. Маргарита Михайлова – преводач и стилев редактор

Ст. преп. Румяна Денева – преводач и стилев редактор

Ст. преп. Иванка Борисова – преводач и стилев редактор

Деяна Веселинова – технически секретар

Благовеста Борисова – графичен дизайн и уеб публикуване

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров“ 2

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор

☎ (+359) 889 882 298

Деяна Веселинова – технически секретар

☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg

Благовеста Борисова – компютърен дизайн

☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg

© Академично издателство „Ценов“ – Свищов

© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

ISSN 0323-9004

НародноСТОПАНСКИ архив

Свищов, година LXXII, книга 3 - 2019

Основни аспекти на измерването на резултатите от дейността на организациите с нестопанска цел: в търсене на отчетност и легитимност

Теоретични аспекти на финансовия контролинг във фирмата

Състояние на банковия кредитен пазар в България

Политики и процедури за предварителен контрол за законосъобразност

Оптимизация на пожарната безопасност в България чрез интернет технологии

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

Изисквания при депозиране на статии за сп. „Народностопански архив“

1. Обем: статии от 12 до 25 страници

2. Депозиране на материалите: на хартиен носител и в електронен вид като приложен файл на E-mail: NSArhiv@uni-svishtov.bg

3. Технически изисквания:

- изпълнение Word 2003 (минимум);
- размер на страницата – А4, 29-31 реда и 60-65 знака на ред;
- разстояние между редовете 1,5 lines (At least 22 pt);
- шрифт – Times New Roman 14 pt;
- полета – Top - 2.54 cm; Bottom - 2.54 cm; Left - 3.17 cm; Right - 3.17 cm;
- номерация на страницата – долу вдясно;
- текст под линия – размер 10 pt;
- графики и фигури – Word 2003 или Power Point.

4. Оформление:

- наименование на статията, име на автора, академична длъжност, научна степен – шрифт Times New Roman, 14 pt, с големи букви Bold – центрирано;

- наименование и адрес на местоработата; телефони за контакти и E-mail;

- резюме на български език в обем до 15 реда; ключови думи – от 3 до 5;

- **JEL** класификация на публикациите с икономически характер (<http://ideas.repec.org/j/index.html>);

- основен текст (изложение);

- таблиците, графиките и фигурите се вграждат софтуерно в текста (да позволяват езикова корекция и превод на английски). Цифрите и текстът вътре в тях се изписват с шрифт Times New Roman 12 pt;

- формулите се създават с Equation Editor.

5. Правила за цитиране: от 01.01.2017 г. в периодичните издания на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за библиографско цитиране на информационни източници ще се използва **APA Style**. Неговите изисквания са поместени тук: <http://www.uni-svishtov.bg/default.asp?page=page&id=71> и тук: <http://www.apastyle.org/>.

Всеки автор носи отговорност за отстояваните идеи, съдържанието и техническото оформление на своя текст.

6. Ръкописите на нехабилитирани преподаватели се придружават от препис на протокол от катедрата, обсъдила и предложила научната разработка за публикуване.

От 1 януари 2017 г. заглавието на списанието на английски език е „Economic Archive“, като заменя транслитерираното наименование “Narodnostopanski archiv”, използвано до края на издателската 2016 г.

Авторите на публикуваните материали на страниците на списание „Народностопански архив“ носят отговорност за тяхната автентичност.

От Редакционния съвет

www.uni-svishtov.bg/NSArhiv